

Dokument ze zasedání

A9-0393/2023

5.12.2023

ZPRÁVA

obsahující doporučení Komisi pro podporu svobody vědeckého výzkumu v EU
(2023/2184(INL))

Výbor pro průmysl, výzkum a energetiku

Zpravodaj: Christian Ehler

(Podnět – článek 47 jednacího řádu)

(Autor návrhu: Christian Ehler)

OBSAH

	Strana
NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU	3
PŘÍLOHA K NÁVRHU USNESENÍ: DOPORUČENÍ TÝKAJÍCÍ SE OBSAHU POŽADOVANÉHO NÁVRHU	9
PŘÍLOHA: SUBJEKTY NEBO OSOBY, OD NICHŽ ZPRAVODAJ OBDRŽEL PODNĚTY	13
INFORMACE O PŘIJETÍ V PŘÍSLUŠNÉM VÝBORU	14
JMENOVITÉ KONEČNÉ HLASOVÁNÍ V PŘÍSLUŠNÉM VÝBORU	15

NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU

obsahující doporučení Komisi pro podporu svobody vědeckého výzkumu v EU (2023/2184(INL))

Evropský parlament,

- s ohledem na článek 225 Smlouvy o fungování Evropské unie,
- s ohledem na články 49, 56 a čl. 179 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie,
- s ohledem na články 12 a 13 Listiny základních práv Evropské unie,
- s ohledem na Bonnskou deklaraci o svobodě vědeckého výzkumu přijatou na ministerské konferenci o Evropském výzkumném prostoru dne 20. října 2020 v Bonnu (dále jen „Bonnská deklarace“),
- s ohledem na sdělení Komise ze dne 30. září 2020 nazvané „Nový EVP pro výzkum a inovace“,
- s ohledem na sdělení Komise ze dne 18. května 2021 o globálním přístupu k výzkumu a inovacím nazvané „Evropská strategie mezinárodní spolupráce v měnícím se světě“,
- s ohledem na politický program Evropského výzkumného prostoru, akce 6,
- s ohledem na sdělení Komise ze dne 3. prosince 2020 o evropském akčním plánu pro demokracii,
- s ohledem na 72. bod odůvodnění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/695, kterým se zavádí rámcový program pro výzkum a inovace Horizont Evropa a stanoví pravidla pro účast a šíření výsledků a zrušují nařízení (EU) č. 1290/2013 a (EU) č. 1291/2013¹,
- s ohledem na posouzení přidané hodnoty ze zapojení Unie do prosazování svobody vědeckého výzkumu vypracované v roce 2023, které oddělení pro posuzování celoevropského přínosu předložilo Výboru pro právní záležitosti dne 18. září 2023,
- s ohledem na komuniké, které dne 19. listopadu 2020 vydali v Římě evropští ministři odpovědní za vysokoškolské vzdělávání v rámci Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání, a zejména na přílohu I o akademické svobodě,
- s ohledem na stanovisko SFIC o provádění Bonnské deklarace o mezinárodní spolupráci v oblasti výzkumu a inovací (ERAC-SFIC 1356/21)(2021),
- s ohledem na doporučení UNESCO týkající se vědy a vědeckých výzkumných

¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/695 ze dne 28. dubna 2021, kterým se zavádí rámcový program pro výzkum a inovace Horizont Evropa a stanoví pravidla pro účast a šíření výsledků a zrušují nařízení (EU) č. 1290/2013 a (EU) č. 1291/2013 (Úř. věst. L 170, 12.5.2021, s. 1).

pracovníků (2017),

- s ohledem na doporučení týkající se statusu vyučujících na vysokých školách, které přijala Generální konference Organizace OSN pro vzdělání, vědu a kulturu (UNESCO) na svém 29. zasedání ve dnech 21. října až 12. listopadu 1997,
 - s ohledem na Mezinárodní pakt o občanských a politických právech,
 - s ohledem na Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech,
 - s ohledem na Všeobecnou deklaraci lidských práv,
 - s ohledem na články 47 a 54 jednacího řádu,
 - s ohledem na doporučení strategického fóra pro mezinárodní vědecko-technickou spolupráci,
 - s ohledem na zprávu Výboru pro průmysl, výzkum a energetiku (A9-0393/2023),
- A. vzhledem k tomu, že svoboda vědeckého výzkumu, která je základním prvkem demokracie a jednou ze základních součástí akademické svobody, je v Unii pod tlakem a postupně oslabuje², což dokládá skutečnost, že podle indexu akademické svobody měly všechny členské státy v roce 2008 skóre vyšší než 0,85, zatímco v roce 2022 skóre některých členských států výrazně pokleslo, přičemž nejnižší výsledek v tomto roce byl 0,34;
- B. vzhledem k tomu, že omezování svobody vědeckého výzkumu má negativní dopady na hospodářství Unie, potlačuje inovace, zpomaluje vědecký pokrok a snižuje globální konkurenceschopnost Evropy;
- C. vzhledem k tomu, že narušení svobody vědeckého výzkumu přispívá k odlivu mozků mezi špičkovými výzkumnými pracovníky, k autocenzuře mezi akademickými pracovníky, k méně kritické analýze sociálních a politických otázek, menší interdisciplinární spolupráci a snížení počtu veřejných debat a diskusí;
- D. vzhledem k tomu, že nejistota pracovních míst ovlivňuje možnost plně využívat svobody vědeckého výzkumu; vzhledem k tomu, že tisíce výzkumných pracovníků pracují s finančními prostředky na projekty s omezenou dobou trvání, prostřednictvím individuálních výzkumných stipendií nebo projektů, pracovních smluv na dobu určitou nebo plní specifické úkoly jako osoby samostatně výdělečně činné, jejich pracovněprávní poměr je nejistý a nemají dostatečnou ochranu jako pracovníci;
- E. vzhledem k tomu, že Bonnská deklarace obsahuje definici svobody vědeckého výzkumu a uznává odpovědnost vlád i výzkumných organizací za prosazování svobody vědeckého výzkumu;
- F. vzhledem k tomu, že ochrana svobody vědeckého výzkumu zajišťuje, aby vědecký

² Studie panelu STOA: State of play of academic freedom in the EU member states: Overview of de facto trends and developments (Současný stav akademických svobod v členských státech EU: Přehled faktických trendů a vývoje).

- výzkum přispíval k veřejnému zájmu a k rozvoji a zlepšování životních podmínek lidí;
- G. vzhledem k tomu, že Bonnskou deklaraci nedoplňují žádné prováděcí nástroje na evropské úrovni;
- H. vzhledem k tomu, že existuje rozsáhlá judikatura Evropského soudu pro lidská práva týkající se akademické svobody, včetně svobody vědeckého výzkumu, která uvádí celou řadu právních norem a zásad pro ochranu a podporu akademické svobody;
- I. vzhledem k tomu, že Soudní dvůr ve svém rozsudku ze dne 6. října 2020 ve věci C-66/18³ konstatoval, že maďarský zákon o státním vysokoškolském vzdělávání připravil dotyčné organizace o organizační strukturu nezbytnou pro provádění jejich akademického výzkumu, což dokládá narušení akademické svobody v Maďarsku;
- J. vzhledem k tomu, že určité právní akty Unie omezují svobodu vědeckého výzkumu tím, že na akademický sektor uplatňují režimy, které jsou určeny především k regulaci vnitřního trhu;
- K. vzhledem k tomu, že předsedkyně Komise Ursula von der Leyenová před svým potvrzením Parlamentem v politických směrech pro příští Evropskou komisi na období 2019–2024 přislíbila podporovat právo podnětu Parlamentu a zavázala se, že pokud Parlament přijme usnesení požadující, aby Komise předložila legislativní návrhy, bude vypracován příslušný legislativní akt;
1. znovu potvrzuje závazek Unie dodržovat základní práva, včetně práva na svobodu myšlení, svědomí a náboženského vyznání, akademickou svobodu a rovněž svobodu vědeckého výzkumu ve všech vědeckých oborech a umění, jak je zakotveno v Listině základních práv Evropské unie;
 2. uznává zásadní význam svobody vědeckého výzkumu pro obohacení našich znalostí o přírodních a sociálních jevech, což přispívá k podpoře inovací, společenského pokroku a celkovému zlepšení životních podmínek občanů Unie, jak v Unii, tak mimo ni, a připomíná, že svoboda vědeckého výzkumu je univerzálním právem a veřejným statkem a že je třeba ji uplatňovat ve všech vědeckých oborech; zdůrazňuje, že v celosvětové konkurenci v oblasti výzkumu, vývoje a inovací je svoboda akademického výzkumu předpokladem pro přilákání talentů a nových konkurenceschopných myšlenek; vyjadřuje v této souvislosti politování nad tím, že Bonnskou deklaraci nedoplňují žádné konkrétní prováděcí nástroje na evropské úrovni;
 3. uznává, že nejistota má hluboký dopad na svobodu vědeckého výzkumu, ale v tomto odvětví přetrvává; hájí pracovní práva vědeckých výzkumných pracovníků, zlepšení jejich kariéry, stabilní pracovní smlouvy a přístup ke komplexním systémům sociální ochrany; domnívá se, že vědeckým výzkumným pracovníkům by měla být nabízena kvalitní pracovní místa, důstojné pracovní podmínky, důstojné mzdy a zdravá pracoviště, včetně dobré rovnováhy mezi pracovním a soukromým životem;
 4. zdůrazňuje, že rovné příležitosti, zejména pokud podporují genderovou rovnost, mají zásadní význam pro podporu svobody vědeckého výzkumu a pro zajištění toho, aby

³ Rozsudek Soudního dvora ze dne 6. října 2020, Komise v. Maďarsko, C-66/18, ECLI:EU:C:2020:792.

řešení různých výzev k prosazování udržitelného a spravedlivého rozvoje zahrnovala různé perspektivy;

5. poukazuje na obzvláště nejistou situaci začínajících výzkumných pracovníků a na to, že v zájmu zvýšení jejich počtu by měly být vytvořeny jasnější a strukturovanější kariérní příležitosti; zdůrazňuje, že to by mělo být zaručeno také podporou transparentních náborových postupů bez jakýchkoli předsudků a zajištěním odpovídajícího sociálního zabezpečení pro všechny výzkumné pracovníky, včetně doktorandů, kteří se podílejí na placené výzkumné činnosti;
6. konstatuje, že priority vědeckovýzkumných organizací v oblasti vědeckého výzkumu stanovují řídicí orgány těchto institucí; uznává, že případy degradace demokracie ve vědeckovýzkumných organizacích podkopávají svobodu vědeckého výzkumu; zdůrazňuje proto význam akademické samosprávy, která by měla zahrnovat právo vědeckých výzkumných pracovníků vyjadřovat se k řízení jejich vědecké instituce, včetně pracovních podmínek v této instituci; zdůrazňuje, že vědečtí výzkumní pracovníci mají nárok využívat všechna práva podle článku 12 Listiny základních práv Evropské unie;
7. domnívá se, že vědeckovýzkumné organizace by měly být vybízeny, aby se při plném respektování jejich institucionální autonomie zapojily do mezinárodní spolupráce za účelem posílení dvoustranných a mnohostranných vztahů s cílem dále rozvíjet silnou složku vědecké diplomacie, která se bude zabývat svobodou vědeckého výzkumu a možnými důsledky v případě jejího porušení;
8. trvá na tom, že Unie by měla být bezpečným útočištěm pro všechny ohrožené výzkumné pracovníky a měla by zřídit evropský stipendijní program pro ohrožené výzkumné pracovníky, který by poskytoval finanční podporu pro nouzové stáže ohrožených výzkumných pracovníků v evropských výzkumných organizacích; domnívá se, že tento program by měl být rovněž mechanismem solidarity na podporu evropských výzkumných pracovníků, kteří čelí porušování svobody vědeckého výzkumu;
9. v souladu s Bonnskou deklarací uznává, že svoboda vědeckého výzkumu znamená otevřenost, výměnu, excelenci, internacionalismus, rozmanitost, rovnost, integritu, zvědavost, odpovědnost a reflexi, a že je proto pilířem demokracie;
10. bere na vědomí definici svobody vědeckého výzkumu podle bodu 2 přílohy II návrhu doporučení Rady o evropském rámci pro přilákání a udržení výzkumných, inovačních a podnikatelských talentů v Evropě⁴, který Komise předložila dne 13. července 2023;
11. domnívá se, že svoboda vědeckého výzkumu musí být spojena s odpovědností za dodržování nejpřísnějších etických norem a integrity vědeckého výzkumu a měla by podporovat otevřenou vědu; zdůrazňuje, že integrita vědeckého výzkumu vyžaduje transparentní financování a že svoboda vědeckého výzkumu s sebou nese odpovědnost vůči společnosti za zajištění této transparentnosti; důrazně proto podporuje běžnou praxi transparentní komunikace o zdrojích financování výzkumných činností a vyzývá vědeckou komunitu, aby tuto praxi chránila;

⁴ COM(2023)0436

12. zdůrazňuje rozhodující úlohu řádně navrženého a dobře prováděného podpůrného rámce pro účinnou ochranu a prosazování svobody vědeckého výzkumu v celé Unii, přičemž je třeba co nejvíce zohlednit dostupnou veřejnou podporu, aby se usnadnila tvorba, sdílení a šíření znalostí jako veřejný statek a předešlo se riziku zasahování do nezávislosti vědeckého výzkumu nebo jejího oslabování;
13. trvá na významu otevřených znalostí pro zajištění svobody vědeckého výzkumu; vyzývá k účinnému a transparentnímu vytváření znalostí bez umělých překážek bránících přístupu k informacím a jejich šíření; domnívá se, že sdílení výsledků vědeckého výzkumu pro nekomerční účely musí být chráněno právem Unie a aktivně podporováno; zdůrazňuje, že vědecké výsledky financované z veřejných prostředků musí být zveřejňovány ve veřejně přístupných vědeckých časopisech a k výsledkům musí mít všichni snadný přístup;
14. je znepokojen skutečností, že v Unii se v poslední době od tohoto základního práva ustupuje, což je zásadní pro politickou svobodu a sociální účast a může ohrozit rozvoj funkčního a konkurenceschopného Evropského výzkumného prostoru (EVP);
15. konstatuje, že sdělení Komise ze dne 30. září 2020 nazvané „Nový EVP pro výzkum a inovace“ potvrzuje, že dokončení EVP vyžaduje plné dodržování svobody vědeckého výzkumu, což zahrnuje mimo jiné nezasahování do výzkumných programů, institucionální autonomie a odpovídající financování, jakož i prostředky potřebné pro šíření výsledků výzkumu;
16. je hluboce znepokojen tím, že Komise, navzdory svým silným vyjádřením v tomto sdělení, nevyužívá svých zákonných pravomocí k ochraně této svobody v Unii; znovu potvrzuje závazek Unie dodržovat základní práva, včetně práva na svobodu myšlení, svědomí a náboženského vyznání, akademické svobody a rovněž svobody vědeckého výzkumu a umění, jak jsou zakotvena v Listině základních práv Evropské unie; je hluboce znepokojen skutečností, že svoboda výzkumu je pod tlakem morálních a politických výhrad;
17. apeluje na Komisi, aby podnikla všechny kroky, jež má k dispozici, k ochraně a prosazování svobody vědeckého výzkumu v Unii a zajistila, aby nebyla ohrožena etika a integrita výzkumu, včetně využití svých zákonných pravomocí k tomu, aby zabránila dalšímu ústupu od tohoto základního práva; vyzývá Komisi, aby aktivně prosazovala a financovala vědecký pluralismus podporou projektů napříč celým spektrem vědeckého výzkumu;
18. vyzývá členské státy, aby plně respektovaly a dodržovaly svobodu vědeckého výzkumu, a aby zajistily, že veškerá opatření, jež se učiní jménem veřejného zájmu, např. v zájmu národní bezpečnosti, územní celistvosti nebo veřejné bezpečnosti, ochrany pořádku a předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky, ochrany pověsti nebo práv jiných, zabránění úniku důvěrných informací nebo zachování autority a nestrannosti soudní moci, nebudou svobodu vědeckého výzkumu nevhodným způsobem omezovat;
19. zdůrazňuje, že dokončení EVP vyžaduje náležité dodržování a aktivní podporu svobody vědeckého výzkumu v celé Unii, a je přesvědčen, že jakékoliv pokusy tuto svobodu oslabit nebo neschopnost ji aktivně podpořit mají negativní dopad na rozvoj

konkurenceschopného a inovativního EVP; vyzývá členské státy a Komisi, aby dále posilovaly postavení vědecké výzkumné obce, pokud jde o přístup k veškerým informacím, které jsou důležité pro její činnost, jejich využívání a šíření, a to i využíváním digitálních nástrojů s otevřeným zdrojovým kódem;

20. vyjadřuje znepokojení nad tím, že skutečnost, že Komise nedokáže využívat své zákonné pravomoci podle Smluv k ochraně svobody vědeckého výzkumu jako jednoho ze základních práv občanů Unie, představuje vážné zanedbání její odpovědnosti, pokud jde o dodržování právního státu v Unii, a vyzývá Komisi, aby podnikla okamžité kroky k nápravě této situace;
21. vyzývá Evropskou radu k podpoře ochrany a prosazování svobody vědeckého výzkumu a k zajištění toho, aby toto základní právo bylo náležitě dodržováno ve všech členských státech;
22. požaduje, aby bylo uznáno, že je třeba mobilizovat dodatečné veřejné prostředky k financování nezávislého vědeckého výzkumu, aby se zabránilo nepatřičnému vměšování, které by mohlo ovlivnit cíle tohoto výzkumu, jeho metody nebo výsledky;
23. vyzývá Komisi a členské státy, aby podporovaly u veřejnosti porozumění významu svobody vědeckého výzkumu prostřednictvím vzdělávání, informování veřejnosti a podpory vědecké žurnalistiky;
24. žádá Komisi, aby na základě čl. 182 odst. 5 ve spojení s čl. 179 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie předložila návrh aktu o svobodě vědeckého výzkumu, jímž naváže na zásady a cíle stanovené v příloze tohoto usnesení, s cílem zaručit, chránit a podporovat tuto svobodu na úrovni výzkumných organizací a výzkumných pracovníků po celou dobu jejich kariéry;
25. pověřuje svou předsedkyni, aby předala toto usnesení a doporučení, která tvoří jeho přílohu, Komisi, Radě a vnitrostátním parlamentům.

PŘÍLOHA K NÁVRHU USNESENÍ: DOPORUČENÍ TÝKAJÍCÍ SE OBSAHU POŽADOVANÉHO NÁVRHU

Definice svobody vědeckého výzkumu

1. Svoboda vědeckého výzkumu je jednou ze základních součástí akademické svobody a integrity vědeckého výzkumu v Evropě a současně má hodnotu i sama o sobě, jak ukazuje konkrétní zmínka v článku 13 Listiny základních práv Evropské unie.
2. Svoboda vědeckého výzkumu zajišťuje práva jednotlivým vědeckým výzkumníkům, práva a povinnosti pro organizace vědeckého výzkumu a povinnosti orgánů veřejné moci.
3. Realizace svobody vědeckého výzkumu, protože zahrnuje i povinnosti a odpovědnost, může podléhat takovým formalitám, podmínkám, omezením nebo sankcím, které stanoví zákon a které jsou nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, územní celistvosti nebo veřejné bezpečnosti, ochrany pořádku a předcházení zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky, ochrany pověsti nebo práv jiných, zabránění úniku důvěrných informací nebo zachování autority a nestrannosti soudní moci.

Svoboda vědeckého výzkumu může být rovněž omezena v důsledku zvláštních okolností výzkumu nebo provozními omezeními. Svoboda vědeckého výzkumu musí být pečlivě vyvážena vůči dalším oprávněným zájmům, jako je získání legitimních konkurenčních výhod a ochrana duševního vlastnictví. Tato omezení však nesmí být v rozporu s uznanými etickými zásadami a postupy, které musí výzkumný pracovník dodržovat.

4. Návrh by měl vycházet z definice svobody vědeckého výzkumu stanovené v Bonnské deklaraci a v bodě 2 přílohy II návrhu doporučení Rady o evropském rámci pro přilákání a udržení výzkumných, inovačních a podnikatelských talentů v Evropě.

Svoboda vědeckých výzkumných pracovníků

5. Definice vědeckých výzkumníků by měla být široká a v souladu s návrhem doporučení Rady o evropském rámci pro přilákání a udržení výzkumných, inovačních a podnikatelských talentů v Evropě.
6. Svoboda vědeckého výzkumu znamená právo jednotlivých výzkumných pracovníků svobodně definovat výzkumné otázky, volit a rozvíjet teorie, shromažďovat empirický materiál, používat spolehlivé metody vědeckého výzkumu, zachovávat vědeckou integritu, zpochybňovat obecně rozšířená přesvědčení, svobodně publikovat a komunikovat a přicházet s novými myšlenkami a teoriemi a svobodně je šířit.
7. Práva jednotlivých výzkumných pracovníků by měla zahrnovat přinejmenším:
 - a) právo sdružovat se v reprezentativních profesních nebo akademických organizacích;
 - b) právo na volný přístup k veřejným informacím a právo na přístup k

soukromým informacím potřebným pro vědecké účely, které musí být v rovnováze s právy držitelů informací a povahou / citlivostí informací;

- c) právo na zachování důvěrnosti určitých informací či údajů, jakož i jejich zdroje v zájmu dodržení etických a vědeckých norem a s cílem dosáhnout vědeckých nebo jiných legitimních cílů;
 - d) právo zveřejňovat, sdílet, šířit a komunikovat otevřeně, a to jak směrem dovnitř, tak i ven, právo svobodně a kriticky hovořit o práci a politice vědeckých výzkumných institucí a o výsledcích a datech jejich výzkumu, beze strachu z represí;
 - e) právo svobodně definovat témata výzkumu, vybírat, vyvíjet a shromažďovat empirické materiály a spolupracovat s ostatními výzkumnými pracovníky.
8. Jednotliví výzkumní pracovníci by měli mít možnost využívat těchto individuálních práv bez obav z represí.

Práva a povinnosti organizací vědeckého výzkumu

9. Pro zajištění svobody pracovníků vědeckého výzkumu by se organizace vědeckého výzkumu měly těšit skutečné institucionální autonomii. I když je institucionální autonomie předpokladem pro svobodu vědeckého výzkumu pro vědecké výzkumné pracovníky a pro samosprávnou povahu výzkumu, není ze své podstaty podřízena právům jednotlivých výzkumných pracovníků. Kromě svojí úlohy pro ochranu svobody vědeckého výzkumu je institucionální autonomie nezbytná i pro řádné fungování odvětví vědy. Tento návrh by tedy měl pečlivě vyvažovat a harmonizovat práva jednotlivců a institucionální autonomii.
10. Vědecké výzkumné organizace by měly mít svobodu zapojit se do mezinárodní spolupráce.
11. V rámci své institucionální autonomie musí výzkumné organizace zajistit transparentní a spravedlivé postupy založené na vynikající vědecké odbornosti pro účely profesí ve výzkumu.
12. Mezi aspekty, které je třeba zohlednit pro nastolení institucionální autonomie, patří organizační autonomie, finanční autonomie, personální autonomie a vědecká autonomie.
13. Institucionální autonomie je do značné míry závislá na souvislostech a lze ji dosáhnout mnoha způsoby a autonomii přitom různě kombinovat. Pro skutečnou institucionální autonomii není nutné splnit všechny tyto různé aspekty institucionální autonomie stejným způsobem. Definice institucionální autonomie v tomto návrhu by tedy neměla být neměnná, ale spíše by měla umožnit přizpůsobit se různým vnitrostátním, regionálním a institucionálním souvislostem, zejména tím, že postupným hodnocením různých aspektů spíše než hodnocením binárním umožní zdůrazňovat různé aspekty institucionální autonomie.
14. Institucionální autonomie by měla pro výzkumné organizace přinášet povinnost zajistit určitou formu zapojení vědeckých výzkumných pracovníků do rozhodování.

15. To zahrnuje práva veřejně komentovat řízení organizace i systém bez obavy z represí. Zahrnuje to také odpovědnost výzkumných organizací za pěstování kultury otevřené diskuze. A dále sem patří i účinné postupy pro oznamování pochybení s cílem ochránit, v souladu se standardy stanovenými ve směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1937¹, ty, kdo oznamují pochybení, porušení akademických či etických norem, jakož i diskrétní postupy založené na ochraně soukromí a presumpci nevinny pro vyřešení oznámeného pochybení.

Povinnosti vlád

16. Vládní orgány v členských státech, na všech úrovních veřejné správy, a to včetně institucí, agentur a dalších subjektů Unie, by měly mít povinnost dodržovat, chránit, prosazovat a zajišťovat svobodu vědeckého výzkumu, včetně institucionální autonomie.
17. Dodržování svobody vědeckého výzkumu znamená, že vládní orgány nebudou svévolně zasahovat do svobody vědeckého výzkumu, ani ji nebudou bezdůvodně omezovat a že se rovněž nebudou aktivně podílet či spolupodílet na porušování tohoto práva.
18. Ochrana svobody vědeckého výzkumu znamená, že vládní orgány mají povinnost přijímat aktivní opatření na ochranu před neopodstatněným vměšováním třetích stran do jakéhokoliv aspektu svobody vědeckého výzkumu.
19. Zajišťovat svobodu vědeckého výzkumu znamená, že vládní orgány musí aktivně nastolovat podmínky potřebné pro uplatňování všech aspektů této svobody, včetně institucionální autonomie. Patří sem i politiky pro udržitelnou kariéru ve výzkumu, jež zajišťují kvalitní pracovní místa ve všech fázích profesní dráhy, jakož i dlouhodobé, spolehlivé a stabilní institucionální financování.
20. Prosazování svobody vědeckého výzkumu znamená, že vládní orgány mají povinnost aktivně spolupracovat se třetími stranami s cílem zasazovat se o dodržování, ochranu a zajišťování svobody vědeckého výzkumu, a případně ukončit spolupráci s třetími stranami, které nedodržují stejný soubor zásad a hodnot.

Obecné připomínky

21. Tento legislativní návrh by měl reflektovat, že o svobodě vědeckého výzkumu je třeba uvažovat komplexně, jako o svobodě prosté vměšování a zajištění příznivých rámcových podmínek. Vědecký výzkum by měl být osvobozen od neopodstatněných vládních zásahů a pro uplatnění svobody vědeckého výzkumu by měla existovat silná vědecká komunita i občanská společnost přijímající vědecké poznatky.

Orgány veřejné správy by měly být povinny vyšetřit údajná porušení svobody vědeckého výzkumu a pohnat pachatele k odpovědnosti.

22. Legislativní návrh by měl zahrnovat vytvoření monitorovacího systému pro oznamování případů porušení vědeckého výzkumu, jakmile budou zjištěna.
23. Tento legislativní návrh by měl uznat, že svoboda vědeckého výzkumu má sice svou

¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1937 ze dne 23. října 2019 o ochraně osob, které oznamují porušení práva Unie (Úř. věst. L 305, 26.11.2019, s. 17),

nezávislou hodnotu, avšak v rámci moderních univerzit je svoboda vědeckého výzkumu neoddělitelná od svobody vyučovat. To znamená, že vzhledem k právnímu základu návrhu a klíčovým pravomocem Unie v oblasti výzkumu a s náležitým ohledem na omezené pravomoci Unie vydávat právní předpisy v oblasti vzdělávání by mělo být cílem návrhu chránit co nejrozsáhlejší šíření vědeckého výzkumu v rámci příslušné univerzity.

24. Navrhovaný akt by měl být právně závazný v celé Unii. Cílem návrhu by mělo být vytvoření právního rámce, který poskytuje dostatečnou flexibilitu pro vyvážení práv a povinností v jednotlivých případech a který by mohl být uplatňován napříč Uníi navzdory velké rozmanitosti vnitrostátních a regionálních systémů vědeckého výzkumu. Měl by se stát výchozím bodem pro vypracování minimálních právních norem pro svobodu vědeckého výzkumu prostřednictvím judikatury evropských soudů včetně Soudního dvora Evropské unie.

**PŘÍLOHA: SUBJEKTY NEBO OSOBY,
OD NICHŽ ZPRAVODAJ OBDRŽEL PODNĚTY**

Zpravodaj v souladu s přílohou I čl. 8 jednacího řádu prohlašuje, že při vypracovávání zprávy až do okamžiku jejího přijetí ve výboru obdržel podněty od těchto subjektů nebo osob:

Subjekt nebo osoba
European University Association
League of European Research-intensive Universities
Conference of European Schools for Advanced Engineering Education and Research
The Guild of European Research-Intensive Universities
Scholars At Risk
Eurodoc
Alexander von Humboldt Foundation
Fraunhofer-Gesellschaft
International Association of Scientific, Technical and Medical Publishers (STM)
German Research Foundation
Frontiers Media SA
Federation of European Publishers
Coimbra Group
International Federation of Library Associations and Institutions
RELX
ScienceEurope
Leopoldina
German Rectors Conference
All European Academies
Wissenschaftsrat
Prof Liviu Matei (personal capacity)
Max Voegler (personal capacity)

Výše uvedený seznam je sestaven na výhradní odpovědnost zpravodaje.

INFORMACE O PŘIJETÍ V PŘÍSLUŠNÉM VÝBORU

Datum přijetí	28.11.2023
Výsledek konečného hlasování	+ : 43 - : 3 0 : 8
Členové přítomní při konečném hlasování	Nicola Beer, Tom Berendsen, Vasile Blaga, Cristian-Silviu Buşoi, Jerzy Buzek, Ignazio Corrao, Beatrice Covassi, Ciarán Cuffe, Josianne Cutajar, Nicola Danti, Valter Flego, Niels Fuglsang, Lina Gálvez Muñoz, Jens Geier, Nicolás González Casares, Bart Groothuis, Christophe Grudler, Robert Hajšel, Ivars Ijabs, Romana Jerković, Iskra Mihaylova, Angelika Niebler, Mauri Pekkarinen, Morten Petersen, Clara Ponsatí Obiols, Sara Skytvedal, Maria Spyraiki, Riho Terras, Patrizia Toia, Henna Virkkunen, Pernille Weiss
Náhradníci přítomní při konečném hlasování	Pascal Arimont, Franc Bogovič, Paolo Borchia, Marc Botenga, Damien Carême, Francesca Donato, Matthias Ecke, Izabela-Helena Kloc, Zdzisław Krasnodębski, Marian-Jean Marinescu, Georg Mayer, Marina Measure, Alin Mituța, Johan Nissinen, Jutta Paulus, Mikuláš Peksa, Robert Roos, Massimiliano Salini
Náhradníci (čl. 209 odst. 7) přítomní při konečném hlasování	Carmen Avram, Peter Jahr, Virginie Joron, Ljudmila Novak, Milan Zver

JMENOVITÉ KONEČNÉ HLASOVÁNÍ V PŘÍSLUŠNÉM VÝBORU

43	+
NI	Clara Ponsatí Obiols
PPE	Pascal Arimont, Tom Berendsen, Vasile Blaga, Franc Bogovič, Cristian-Silviu Buşoi, Jerzy Buzek, Peter Jahr, Marian-Jean Marinescu, Angelika Niebler, Ljudmila Novak, Massimiliano Salini, Sara Skytvedal, Maria Spyrali, Riho Terras, Henna Virkkunen, Pernille Weiss, Milan Zver
Renew	Nicola Beer, Nicola Danti, Valter Flego, Bart Groothuis, Christophe Grudler, Ivars Ijabs, Iskra Mihaylova, Alin Mituţa, Mauri Pekkarinen, Morten Petersen
S&D	Carmen Avram, Beatrice Covassi, Josianne Cutajar, Matthias Ecke, Niels Fuglsang, Lina Gálvez Muñoz, Jens Geier, Nicolás González Casares, Robert Hajšel, Romana Jerković, Patrizia Toia
Verts/ALE	Damien Carême, Ignazio Corrao, Ciarán Cuffe, Jutta Paulus

3	-
ID	Georg Mayer
NI	Francesca Donato
Verts/ALE	Mikuláš Peksa

8	0
ECR	Izabela-Helena Kloc, Zdzisław Krasnodębski, Johan Nissinen, Robert Roos
ID	Paolo Borchia, Virginie Joron
The Left	Marc Botenga, Marina Mesure

Význam zkratek:

+ : pro

- : proti

0 : zdrželi se